



Sygn. akt II KK 259/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Zabłocki (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Oziębła

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Małgorzaty Wilkosz-Śliwy,
w sprawie **D. W.**

skazanego z art. 223 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 lutego 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 kwietnia 2014 r., utrzymującego w
mocy wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 13 listopada 2013 r.,

- 1) uchyła zaskarżony wyrok w jego pkt I, w zakresie dotyczącym utrzymania w mocy pkt III wyroku Sądu Okręgowego z dnia 13 listopada 2013r., a w pozostałym zakresie oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2) obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego;**

3) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. G., Kancelaria Adwokacka, kwotę 1 476 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych), w tym 23 % VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za sporządzenie i wniesienie kasacji oraz obronę w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 13 listopada 2013 r. D. W. został uznany winnym czynów:

- I. z art. 223 § 1 k.k. w zw. z art. 231a k.k. w zw. z art. 189 § 3 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.,
- II. z art. 282 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.,
- III. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., polegającego na tym, że w dniu 25 lipca 2012 r. w W., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, grożąc gwałtownym zamachem na mienie w postaci spowodowania pożaru domu i wybicia wszystkich szyb, usiłował doprowadzić M. P. do rozporządzenia mieniem w kwocie 5 zł, ale zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę pokrzywdzonej, przy czym czynu tego dopuścił się, będąc uprzednio skazany w warunkach recydywy podstawowej z art. 64 § 1 k.k. za przestępstwo kradzieży z włamaniem oraz w okresie 5 lat po odbyciu łącznie, co najmniej roku kary pozbawienia wolności, za które to przestępstwa wymierzono mu karę łączną 10 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 30 kwietnia 2014 r.

Od powyższego prawomocnego rozstrzygnięcia kasację wniósł obrońca z urzędu D. W., zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu (numeracja oryginalna):

1.A. Rażące naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 282 k.k. przez jego zastosowanie do stanu faktycznego polegającego na założeniu, że oskarżeni po uprzednim użyciu przemocy w postaci bicia po całym ciele i uderzenia młotkiem w prawą dłoń G. Z. oraz okazując nóż i grożąc pozbawieniem życia, uzyskali od pokrzywdzonego kod PIN do karty płatniczej Banku PKO BP, a

następnie przy jego użyciu dokonali dwukrotnie wypłaty pieniędzy pokrzywdzonego z bankomatu, podczas gdy tak ustalony stan faktyczny nie zawiera, zdaniem skarżącego, znamion czynu zabronionego opisanego w tym artykule, albowiem oskarżeni nie doprowadzili pokrzywdzonego do rozporządzenia mieniem własnym.

2.A Rażąco naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nierozpoznaniu przez Sąd II instancji zarzutu 3A wskazanego w apelacji D. W., tj. zarzutu obrazy art. 282 k.k., a w konsekwencji nieustosunkowanie się przez Sąd II instancji w uzasadnieniu wyroku, dlatego uznał powyższy zarzut 3A za niezasadny.

2.B. Rażąco naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 282 k.k. przez jego zastosowanie do stanu faktycznego polegającego na założeniu, że skazany D. W. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej grożąc gwałtownym zamachem na mienie w postaci spowodowania pożaru domu i wybicia wszystkich szyb, usiłował doprowadzić M. P. do rozporządzenia mieniem w kwocie 5 zł, ale zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na postawę pokrzywdzonej, podczas gdy tak ustalony stan faktyczny, zdaniem skarżącego wskazuje, iż działanie skazanego D. W. było nakierowane na uzyskanie korzyści majątkowej natychmiast po wypowiedzianych groźbach, a nie po upływie pewnego okresu czasu, który to upływ czasu jest istotą czynu z art. 282 k.k.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji w części dotyczącej orzeczenia, co do czynów przypisanych skazanemu D.W. w pkt. II i III wyroku Sądu I instancji oraz o uchylenie orzeczenia o karze łącznej, zawartego w wyroku Sądu I instancji i w powyższym, łącznym zakresie, o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na wniesioną kasację, Prokurator Prokuratury Apelacyjnej wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna w zakresie zarzutów dotyczących czynów przypisanych skazanemu w pkt I i II aktu oskarżenia.

Zasadny natomiast okazał się zarzut nierozpoznania przez Sąd odwoławczy pkt 3A apelacji obrońcy skazanego, w którym podniósł naruszenie przez Sąd I

instancji prawa materialnego (art. 282 k.k.) w odniesieniu do czynu przypisanego skazanemu w pkt III wyroku tego Sądu. Istotnie, analiza uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego nie pozostawia żadnych wątpliwości, że w tym zakresie apelacja obrońcy skazanego nie została w ogóle rozpoznana. Trudno bowiem za takie rozpoznanie uznać kategorię stwierdzenie Sądu odwoławczego, że w zakresie zarzutu z pkt 3 A i B „Sąd Apelacyjny nie podziela w żadnej mierze zaprezentowanego poglądu prawnego”. Cały pozostały wywód Sądu odwoławczego poświęcony jest problematyce wypadku mniejszej wagi, a więc zarzutowi z pkt 3B apelacji (zob. s. 33 i 34 uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego). Takie rozpoznanie apelacji stanowi rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k., tym bardziej że argumenty podniesione przez obrońcę skazanego, a odwołujące się do sposobu interpretacji znamion przestępstwa z art. 282 k.k., wskazywały na istotne problemy interpretacyjne w odniesieniu do znamion tego przestępstwa, zaś Sąd I instancji praktycznie nie przedstawił własnej argumentacji dotyczącej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu w pkt III wyroku, odwołując się do rozważań dotyczących kwalifikacji prawnej pozostałych czynów przypisanych skazanemu.

W apelacji wskazano, że działanie skazanego – zgodnie z ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sąd I instancji, było nakierowane na natychmiastowe uzyskanie korzyści majątkowej, a nie uzyskanie takiej korzyści w przyszłości. To zdaniem obrońcy przesądzało, że nie doszło do realizacji znamion art. 282 k.k. Sąd odwoławczy był zobligowany odnieść się do tej argumentacji, bowiem istotnie, zarówno w orzecznictwie, jak i doktrynie podnosi się, że pomiędzy zastosowaniem przemocy lub groźby, o których mowa w art. 282 k.k., a rozporządzeniem przez pokrzywdzonego mieniem (czy też zaprzestaniem działalności gospodarczej) musi nastąpić pewien upływ czasu, bowiem w ten sposób można z jednej strony odróżnić znamiona przestępstwa wymuszenia rozbójniczego od przestępstwa rozboju (art. 280 k.k.) oraz uzasadnić różnicę w wysokości kary grożącej za te przestępstwa (por. M. Gałązka (w:) A. Grześkowiak (red.) K. Wiak (red.) Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2013, Nb 7 do art. 282 k.k., L. Wilk, (w:) M. Królikowski (red.), R. Zawłocki (red.), Kodeks karny. Część szczególna, t. II, Warszawa 2013 Nb 58 do art. 282 k.k., B. Michalski (w:) R.

Zawłocki (red.) System Prawa Karnego. Przesłępstwa przeciwko mieniu i gospodarcze. T. 9, Warszawa 2011, s. 211, J. Bojarski i in. (w:) M. Filar (red.) Kodeks Karny. Komentarz, Warszawa 2012, teza 4 do art. 282 k.k., M. Kulik (w:) M. Mozgawa (red.) Kodeks Karny. Komentarz praktyczny, Warszawa 2010, s. 587, M. Dąbrowska – Kardas, P. Kardas (w:) A. Zoll (red.) Kodeks Karny. Część szczególna, T. III, s. 172-173, W. Cieślak, *Rozporządzenie mieniem jako znamię wymuszenia rozbójniczego (art. 211 k.k.)*, Pal. 1995, nr 11-12, s. 48 i n., a także: wyrok SN z dnia 13 października 1995 r., II KRN 118/95, Prok. i Pr. 1996, Nr 4, poz. 9, wyrok SN z 16 grudnia 1999 r., IV KKN 478/99, Prok. i Pr. 2000, Nr 5, poz. 3; wyrok SN z 18 października 2007 r., II KK 170/07, OSNSK 2007, nr 1, poz. 2250, wyrok SA w Łodzi z dnia 23 maja 2001 r., II AKA 83/01, Prok. i Pr. 2002, Nr 9, poz. 25; wyroki SA we Wrocławiu z dnia 24 kwietnia 2014 r., II AKa 103/14, orzecnictwo.ms.gov.pl i z dnia 16 lutego 2012 r., II AKa 22/12, KZS 2012/5/66).

Sąd I instancji zdawał się podzielać tę wykładnię, bowiem w swoich rozważaniach dotyczących interpretacji znamion przestępstwa z art. 280 k.k. podkreśla (powołując się na orzecnictwo Sądu Najwyższego i komentatorów), że w przypadku rozboju „*kradzież (...) musi nastąpić niezwłocznie, jednocześnie lub bezpośrednio po zastosowaniu działania*” wskazanego w art. 280 k.k. (s. 39 uzasadnienia wyroku).

Z uwagi na uznanie zasadności zarzutu naruszenia prawa procesowego przez nierozpoznanie apelacji obrońcy skazanego w zakresie czynu przypisanego w pkt III wyroku Sądu I instancji, bezprzedmiotowe stało się rozpoznawanie zarzutu podniesionego w pkt 2B kasacji, tym bardziej, że w istocie Sąd II instancji nie stosował prawa materialnego, ani też nie przedstawił własnej wykładni art. 282 k.k. w odniesieniu do ocenianego stanu faktycznego.

Sąd II instancji, ponownie rozpoznając apelację obrońcy skazanego w odniesieniu do czynu z pkt III wyroku Sądu I instancji, zobligowany będzie do oceny, czy przedstawiona w apelacji wykładnia jest trafna i czy ma zastosowanie w realiach rozpoznawanej sprawy, w szczególności na względie mając fakt, że przyjmowane na gruncie wykładni art. 282 k.k. kryterium upływu czasu, jaki powinien nastąpić między zastosowaniem groźby (przemocy) a rozporządzeniem mieniem, wynikało z konieczności wytyczenia granicy pomiędzy przestępstwem

rozboju a przestępstwem wymuszenia rozbójniczego. Konieczne jest w tej sytuacji ustalenie, czy kryterium to zachowuje aktualność także wówczas, gdy nie zachodzi taka potrzeba, a więc gdy groźba, o której mowa w art. 282 k.k., dotyczy wyłącznie gwałtownego zamachu na mienie. Groźba taka nie spełnia, bowiem znamion czynności wykonawczej z art. 280 § 1 k.k., który to przepis wyraźnie wskazuje na groźbę natychmiastowego użycia przemocy wobec osoby (a nie mienia).

Mając na względzie powyższe okoliczności, należało orzec jak w sentencji.